

19 listopad 1874

jest dan takve znamenitosti po narod hrvatski, odnosno trojedne kraljevine, od kakove njegova povjest skoro još nijednoga zabilježila nije; jer može li biti još slavniji čin do ovoga, komu su evo tri dana posvećena za proslavu njegovu, samo da se proslavi dostojnim načinom onako, kako se imadu slaviti čini usrećujući cijeli narod. Taj je čin otvorenje hrvatskoga sveučilišta, koga je narod tako dugo željno očekivao; a kako i nebi, kada se njime udomila u Hrvatskoj prosvjeta i otvorila vrata budućem kulturnom životu njezinu. Kojom čudi je narod shvatio znamenovanje njegovo, vidi se odtuda, kako je cijeli narod, bez razlike političkoga strančarstva, stao se truditi oko što sjajnije proslave ovoga dana, koji ima u povjesti medju najsjajnijim spomendani još sjajnije blistati dok će biti svieta i vieka.

Sve, što duhom diše, oduševljeno je danas neizrecivom radošću i veseljem; stanovnici nakitiše kuće što ljepše, te se može reći, da su se upravo natjecali, koja da će se ljepšim uresom odlikovati. Svečane predstave u kazalištu, koncerti, sjajni plesovi, i velike gostbe, razsvjetljenje grada, baklada, gruvanje topovah, sviranje glasbe, sve to biti će u slavu otvorenja sveučilišta zagrebačkoga; što više: tolika množina gostih iz svih krajevah nesamo Austro-Ugarske, već i drugih državah došla je u Zagreb, da prisustvuje pučkoj svečanosti, pak da uvjeri hrvatski narod o srdačnih željah k tomu usrećenju od strane one zemlje, od kuda su kao zastupnici poslani.

Sveučilište dakle otvoreno je; pređano je narodu, da on tamo svoju omladinu šalje, u kojoj leži budućnost zemlje.

Što se pako tiče sveučilište stališa radničkoga? pitat će možda koji čitatelj, jer se člankom ovim u listu radničkom spominje svečanost, priredjena u slavu otvorenja njegovu. Tiče se u toliko, što će taj zavod biti narodnji; većina naroda pako sastoji iz stališa radničkoga, koj potom i većinu poreza plaća za sve troškove državne, kamo dakle i trošak za sveučilište spada; a drugo jer, će možda ipak tako sretno biti koje djete radnikah, da se tamo usavrši u naucih, gdje u ostalom ima dosta onih, koji se bave predavanjem nauka, pak su niknuli iz prostoga radničkog stališa.

Poglavito pako neka i stališ radnički znade, što znače čini, kojim proslave radi tolika svečanost se pripravlja i kod koje svi otmeniji stališi sudjeluju, kamo su sva društva pozvana, da učestvuju, da pomognu svečanost što sjajnije proslaviti, pa kojemu pozivu se zbilja i svi pozvanici odazvaše, nekoloji silami svojimi, da pomogu veličanju svečanosti, drugi zastupanjem poslanici iz svoje sredine itd., što je vrlo liepo s jedne i s druge strane. Ali samo jedno je žalostno, dapače ni liepo nije od onih, kojih se tiče, a to je: da su na radnički stališ sasvim zaboravili, ili bolje: ne zaboravili, već ga hotomice mimoišli; a to nam je dužnost spomenuti, jer ga zastupamo. Čitali smo u više novinah, da su sva pjevačka i ina društva trojedne kraljevine pozvana na sudjelovanje, ali »radničko društvo«, u kojem takodjer jedan

»pjevački sbor« postoji, nije tim pozivom počašćeno, valjda s razloga, što je prosto, radničko društvo, pak bi možda njegovo sudjelovanje ostale vriedjalo. Što se mi sjećamo, je »pjevački sbor« »radničkoga društva« već više zabavah priredio, kojom prilikom su se novine o napredku »pjev. sbora« vrlo pohvalno izrazile, s toga smo uvjereni, kad bi ovo društvo na sudjelovanje pozvano bilo, da bi se i ono trsilo, da zadaći svojoj zadovolji; usuprot pako, kad bi se bilo osjećalo, da to u stanju nije, a ono bi na pozivu uljudnu zahvalnost izrazilo navedši razloge, s kojih mu sudjelovanje moguće nije. To možemo za stalno kazati.

Kada je dakle vremena bilo, sva zemaljska društva pozvati, pak jih na pripravu opomenuti, jamačno bi bilo još i za radničko društvo, a tim više što bi bili dotičnici to već iz pristojnosti učiniti morali, jer upravo prigodom ovakovih činah nebi se smio iztaknuti priezir ma na koje društvo.

Kao izobraženi ljudi ne bi smjeli prezirati nijedan stališ, a ponajmanje radnički, jer on je temeljem svim ostalim. Bilo im! Nas s toga ne vodi nikakova mržnja, već izkrena želja, da danas otvoreno sveučilište što bolje uspie; pa jer će se tamo sve učiti, neka se ponajglavnije i to uči, da nevalja stališ radnički prezirati.

—e.